

Honismereti évfordulónaptár 2017.

1142. *II. Géza* megalapítja a Tolna megyei Cikkádon az első magyarországi ciszterci monostort, ahová az ausztriai Heiligenkreutzból jöttek a szerzetesek.
- 1192–1195. Összeállították a Pray-kódexet, benne a legrégebb, összefüggő szövegű magyar nyelvemlék, a Halotti Beszéd.
1517. Megjelent Bécsben *Werböczy István* Tripartituma.
1567. *Oláh Miklós* esztergomi érsek alapítványt létesít a magyar diákok külföldi tanulmányainak segítésére.
1717. *Mikes Kelemen* megkezdi „Édes néném”-nek küldött napló-leveleinek írását.
1792. *Bathány Ignác* gróf erdélyi püspök csillagvizsgálót hozott létre Gyulafehérvárott.
1792. Kolozsvárott állandó magyar szintársulat alakult.
1817. Keszthelyen *Festetics György* megrendeztette az első Helikon-ünnepélyt.
1867. Nemzeti Torna Egyletté alakult a pesti Torna Egylet, s megkezdte a tornatanítóképzést és a Szentkirályi utcai Tornacsarnok építésének szervezését.
1867. *Jedlik Ányos* feltalálta az elektromos dinamót.
1917. Üzembe helyezték Budapesten a József-telefonközpontot.

JANUÁR

1817. Megindult Pesten Fejér György szerkesztésében a *Tudományos Gyűjtemény* című folyóirat.
3. 1792. Megindult Bécsben a *Magyar Hirmondó* című politikai lap Görög Demeter és Kerkes Sámuel szerkesztésében.

MÁRCIUS

1492. Hunyadi János seregével sikeresen megvédte Nándorfehérvárt.
23. 1917. *Pácz Aladár* szabadalmaztatta az izzólámpában is alaktartó volfram izzószálát, amivel lehetővé vált az izzólámpa nagyipari gyártása.

ÁPRILIS

6. 1867. Pesten bemutatták *Erkel Ferenc* Dózsa György című operáját.

MÁJUS

1. 1592. *Báthori Zsigmond* fejedelem *Bocsкаи Istvánt* nevezte ki váradi kapitánynak.
5. 1792. *Kelemen László* szintársulata magyar nyelvű előadássorozatot indított Budán.
15. 1867. Megalakult a *Magyar Történelmi Társulat*.

JÚNIUS

8. 1867. *I. Ferenc József* osztrák császárt és feleségét, *Erzsébetet* Magyarország és társországi királyává és királynéjává koronázták Pest-Budán, s ebből az alkalomból a budai Nagyboldogasszony-templomban bemutatták Liszt Ferenc Koronázási misséjét.
27. 1192. *I. László* magyar királyt Gergely bíboros, pápai követ jelenlétében szentté avatták Váradon.
- 29.–júl. 3. A Soli Deo Gloria Szövetség szervezésében ifjúsági konferencia volt a magyar sorskérdésekről Balatonszárszón, több mint 300 fiatal értelmiségi részvételével.

JÚLIUS

21. 1342. *I. (Nagy) Lajost* királlyá koronázták Székesfehérvárott.
28. 1867. A király szentesíti az 1867:XII. törvény-cikket, a kiegyezés 69 §-ból álló törvényét.
1867. Megindul a *Századok*, a Magyar Történelmi Társulat közlönye.
24. 1842. Elhelyezik a pest-budai *Lánchíd* alapkövét.

AUGUSZTUS

SEPTEMBER

- Kossuth Lajost* Budapest törvényhatósági közgyűlése a főváros diszpolgárává választotta.

NOVEMBER

- Az Egyesült Nemzetek nem állandó tagjává választották *Magyarországot*.
- Megjelent *A Pallas Nagylexikonának* első kötete.

DECEMBER

- A király szentesíti az izraelita vallás egyenjogúságáról szóló 1867:VII. törvény-cikket.

* * *

x született, † meghalt

- x 1442. *Bakócz Tamás* (Erdőd) bíboros, esztergomi érsek († Esztergom, 1521. jún. 15.)
- x 1517. *Brutus János Mihály* (Velence) humanista történetíró († Gyulafehérvár, 1592. máj. 16.)
- x 1592. *Széchenyi György* (Kisszécsény) esztergomi érsek († Pozsony, 1695. febr. 18.)

- x 1717. *Haller László* (?) erdélyi földbirtokos, főispán († ?, 1751. márc. 1.)
- x 1767. *Bárany Péter* (Miskolc) Széchényi Ferenc titkára, a Tudományos Gyűjtemény munkatársa († Újarad, 1829. júl. 10.)
- x 1792. *Újfalvy Sándor* (Kackó) földbirtokos, emlékiró, vadászati szakíró († Kolozsvár, 1866. júl. 16.)

JANUÁR

10. x 1842. *Magyar Gábor* Kiskunfélegyháza tanár, piarista szerzetes († Bp., 1912. aug. 5.)
20. x 1842. *Konkoly-Thege Miklós* (Pest) csillagász († Bp., 1916. febr. 17.)
27. x 1242. *Árpádházi Szent Margit* (Klissza) IV. Béla király leánya († Margitsziget, 1271. jan. 18.)

FEBRUÁR

6. x 1817. *Trefort Ágost* (Homonna) művelődéspolitikus reformer, publicista, miniszter († Bp., 1888. aug. 22.)
9. x 1792. *Bethlen János* (Bethlenszentmiklós) politikus, 1848–49-es szabadságharcos († Pest 1851. márc. 17.)
19. x 1817. *Kossuth Zsuzsanna* (Sátoraljaújhely) Kossuth Lajos húga, a Védegyelet egyik szervezője († New York, 1854. jún. 29.)
22. x 1792. *Radics József* (Szabadka) költő, főispán († Balatonalmás, 1879. aug. 21.)
24. x 1792. *Ferenczy István* (Rimaszombat) szobrász (uo., 1856. júl. 4.)
27. x 1917. *Devecseri Gábor* (Bp.) költő, műfordító († 1971. júl. 31.)
29. x 1892. *Apor Vilmos*, boldog (Segesvár) rk. püspök († Győr, 1945. ápr. 2.)

MÁRCIUS

2. x 1817. *Arany János* (Nagyszalonta) költő († Bp., 1882. okt. 22.)
6. † 1967. *Kodály Zoltán* (Bp.) zeneszerző zenetudós, népzenekutató, pedagógus (x Kecskemét, 1882. dec. 16.)
11. † 1817. *Aranka György* (Marosvásárhely) író, tudományszervező, az megalakítója (x Szék, 1737. szept. 15.)
11. x 1842. *Eötvös Károly* (Mezőszentgyörgy) író, újságíró, ügyvéd († Bp., 1916. ápr. 13.)
16. x 1717. *Weiss Ferenc* (Nagyszombat) matematikus, csillagász, jezsuita († Buda, 1785. jan. 10.)
21. x 1817. *Silye Gábor* (Hajdúböszörmény) ügyvéd, politikus († uo., 1895. jan. 17.)
29. x 1892. *Mindszenty József* (Csehminsztent) esztergomi érsek, bíboros († Bécs, 1975. máj. 6.)

ÁPRILIS

8. x 1817. *Laborfalvi Róza* (Miskolc) színész († Bp., 1886. nov. 20.)

11. † 1842. *Kőrösi Csoma Sándor* (Darjeeling, India) nyelvtudós, könyvtáros, a tibetológia megalapítója (x Kőrös, 1764. március 27.)
18. x 1817. *Peterdy Gábor* (Veresegyház) ügyvéd, közgazdasági szakíró, a szabadságharc idején Székesfehérvár polgármestere († Bp., 1892. júl. 30.)
20. x 1742. *Tessedik Sámuel* (Alberti) ev. lelkész, író, pedagógus, az alföldi mezőgazdaság fejlesztője († Szarvas, 1820. dec. 27.)
22. x 1817. *Dobozó Károly* zeneszerző, a magyar cigányzene népszerűsítője († Makó, 1860. febr. 19.)
29. x 1867. *Fényes Adolf* (Kecskemét) festőművész († Bp., 1945. márc. 14.)

MÁJUS

2. x 1767. *Zsoldos János* (Köveskál) orvos, az első hazai egészségügyi jogszabály és nőgyógyászati mű szerzője († Pápa, 1832. máj. 12.)
5. x 1917. *Losonczy Géza* (Érsekcsanak) újságíró, kormányának államminisztere, az mártírja († Bp., 1957. dec. 21.)
6. x 1867. *Iványi-Grünwald Béla* (Somogyssom) festő († Bp. 1940. szept. 24.)
13. x 1717. *Mária Terézia* (Bécs) Magyarország királynője († uo., 1780. nov. 29.)

JÚNIUS

30. x 1892. *Lajtha László* (Bp.) zeneszerző, népzenekutató († Bp., 1963. febr. 16.)

JÚLIUS

3. x 1892. *Hajnal István* (Nagykikinda) történetíró, egyetemi tanár († Bp., 1956. jún. 16.)
5. x 1867. *Szamota István* (Kunszentmiklós) nyelvész, történész († Bp., 1895. nov. 21.)
13. x 1717. *Bél Károly András* (Pozsony) történettudós, irodalomtörténész, egyetemi tanár († Lipcse 1782. ápr. 4.)

AUGUSZTUS

11. x 1867. *Almásy György* (Felsőlendva) Ázsia-kutató, állattani és néprajzi gyűjtő († Graz, 1933. szept. 23.)
13. x 1817. *Thern Károly* (Igló) karmester, zongoraművész, zeneszerző († Bécs, 1886. ápr. 13.)
24. x 1917. *Várterész Vilmos* (Hunyaddobra) orvos, sugárbiológus († Bp., 1972. máj. 24.)

SZEPTEMBER

1. x 1642. *Bethlen Miklós* (Kisben) erdélyi államfő, kancellár, emlékiratíró († Bécs, 1716. okt. 27.)
2. x 1567. *Thurzó György* (Zsolnalitva) nádor, felvidéki nagybirtokos († Nagybicse, 1616. dec. 26.)

4. x 1917. *Maléter Pál* (Eperjes) katonatiszt, az 1956-os forradalom egyik vezetője és mártírja († 1958. jún. 15.)
5. † 1942. *Móricz Zsigmond* (Bp.) író, újságíró, szerkesztő (x Tiszacsécsé, 1879. jún. 29.)
8. x 1742. *Hertelendy Gábor* (Gosztony) huszár altábornagy († Gyöngyös, 1820. jún. 16.)
14. x 1817. *István* főherceg (Buda) nádor († Menton, Franciaország, 1867. febr. 19.)
21. x 1817. *Gaál Sándor* (Csíkszentgyörgy) szabadságharcos, honvéd tábornok (†Nuterina, Olaszország, 1871. jún. 17.)
27. x 1817. *Splény Lajos* (Pest) honvédhuszár ezredes († Konstantinápoly, 1860. jan. 13.)
- x 1917. *Mikecs László* (Bihardiószeg) tanár, moldvai csángók történelmének kutatója, nyelvész († Taganrog, Szovjetunió, 1944. dec. 4.)
28. x 1817. *Tompa Mihály* (Rimaszombat) költő, ref. lelkész († Hanva, 1868. júl. 30.)
9. x 1892. *Naddányi Zoltán* (Feketegyörös) költő, műfordító († Bp., 1955. febr. 2.)
10. x 1867. *Bellosics Bálint* (Rédics) etnográfus, tanár († Baja, 1916. jan. 15.)

OKTÓBER

NOVEMBER

4. x 1867. *Kapoli Antal* (Gyalány) faragó pásztor, A Népművészet Mestere († Somogyhárság, 1957. ápr. 12.)
29. x 1742. *Szuhányi Xavér Ferenc* (Eger) jezsuita hitszónok, tanár († Kassa, 1824. jan. 28.)

DECEMBER

2. x 1817. *Bangya János* (Apaj) honvéd alezredes († Konstantinápoly, 1868. febr. 16.)
5. x 1867. *Vári Rezső* (Buda) klasszika-filológus, bizantinológus, egyetemi tanár († Bp., 1940. máj. 17.)
8. x 1842. *Csiky Gergely* (Pankota) drámaíró, műfordító († Bp., 1891. nov. 19.)
25. x 1892. *Kovács László* (Gerendkeresztúr) író, irodalomtörténész, szerkesztő († Bp., 1963. júl. 2.)

Összeállította: *Halász Péter*

Hírek

Kilátóközpont és turistaház épült Budán

Átadták a Guckler Károly-kilátóközpontot, valamint a Hármashatár-hegyi turistaházat 2016. július 14-én. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter a Pilisi Parkerdő Zrt. turisztikai fejlesztésének átadásán elmondta, hogy 2010 óta a 22 állami erdőszetben több mint 15 milliárd forint közjóléti fejlesztés valósult meg. Egyebek mellett 40 új kilátót, 16 szálláshelyet, 9 erdei iskolát, száznál is több erdei kiránduló- és pihenőhelyet alakítottak ki, illetve felújítottak 12 kilátót, 50 szálláshelyet, 20 erdei iskolát és 60 kiránduló- és pihenőhelyet. A miniszter kiemelte: a közjóléti fejlesztésekkel kirándulók milliói tudják szabadidejüket kulturált körülmények között eltölteni. A Pilisi Parkerdő Zrt. tavaly a fővárosban és környékén csaknem 65 ezer hektár erdőterületen mintegy 20 millió látogatót regisztrált, és 750 kilométer karbantartott turistahálózatot kezel. Fazekas Sándor hangsúlyozta, a parkerdő fejlesztései a megfelelő turisztikai infrastruktúra és a magas szintű szolgáltatások kialakítását szolgálták, a Hármashatár-hegyen 120 millió forint beruházásból hozták létre a turistaházat, és benne a 36 férőhelyes szálláshelyet. (*Magyar Idők*, 2016. VII. 15. 16.)

Megújult a Budakeszi Vadaspark

Eszdtétikai, valamint állat- és egészségvédelmi változásokon esett át a Budakeszi Vadaspark madárrészlege, amely így mostantól szebb és élhetőbb környezetben mutatja be az ott élő szárnyasokat. A madárrészleg faépítményei a park 1979-es nyitása óta meglehetősen elkoptak, ezért a vadaspark szakemberei a röpdesor régi faszerkezetét felújították, a felületkezelés során pedig új színre is festették. A világosabb borításnak köszönhetően a ketrecek szebbek, beláthatóbbak, élhetőbbek lettek, a látogatók ezáltal még közelebb érezhetik magukhoz az ott élő állatokat. A felújításnak állat- és egészségvédelmi okai is voltak, hiszen a régi faszerkezet meglazult elemei miatt a madarak jobban ki voltak téve a kisragadozóknak, például a nyesteknek, de a megújult és megerősített madárrészlegnek köszönhetően most ez a veszély is elhárult. Fajspecifikusan átalakították az egyes ketrecek berendezését is, hogy minden ott élő állat igényeit a lehető legmegfelelőbb módon tudják az állatvédők kiszolgálni. A baglyok lábikmélő, műfüves megoldásnak örülhetnek, és újabb társas kifutókat is kialakítottak, hogy az egymást megtűrő madárfajokat – például a szarkákat és a kacsákat – együtt lehessen látni. (MTI)